

Ошукані Мінськом

На «Мінськ-2», щиро кажучи, не покладали великих сподівань. Без особливого оптимізму туди їхали три президенти і канцлер. Результат багатогодинних переговорів у столиці Білорусі визначила фраза Франсуа Олланда: «Якщо домовленості не буде, то почнеться широкомасштабна війна». Утім, сьогодні важливо усвідомити: досягнуті домовленості – це вершина конфлікту, після чого почнеться деескалація чи тайм-аут для двох сторін, аби відпочити, перегрупуватися й знову піти в бій? Щоб це зрозуміти, важливо подивитися на політику Росії стосовно України не з позиції останніх місяців, а щонайменше протягом 5–7 років.

«Это даже не государство»

«Ты же понимаешь, Джордж, что Украина – это даже не государство! Что такое Украина? Часть ее территории – это Восточная Европа, а часть, и значительная, подарена нами!» Це сказав Володимир Путін Джорджу Бушу ще в далекому 2008 році на саміті НАТО в Бухаресті. І цей саміт, і ця фраза стали підвалинами того, що нині відбувається на Донбасі.

Прийшовши до влади 2005 року на хвилі Помаранчевої революції, Віктор Ющенко розумів, що найбільші загрози безпеці країни криються в таких чинниках, як база Чорноморського флоту в Севастополі та політика багатовекторності, що робить Україну зручною мішенню. Тому намагався скоротити термін перебування російського флоту й узвав курс на вступ до НАТО. Якщо з першим завданням, і то на папері, він упорався (заявивши, що після 2017 року перебування Чорномор-

ського флоту Росії буде незаконним), то з другим трапився цілковитий конфуз. Ющенко так і не зміг переконати в необхідності наближення України до Північноатлантичного альянсу ані західних партнерів, ані, що головне, самих українців.

Хоч як це парадоксально, але вступ до Євросоюзу в Україні завжди підтримувала більшість громадян. Водночас до НАТО українці ставилися з пересторогою. Очевидно, далися взнаки стереотипи радянської пропаганди, підігріті проросійськими ЗМІ. Запропонувати альтернативний погляд на політику безпеки в команді помаранчевого президента не змогли. Результат: на саміті в Бухаресті замість Плану дій щодо членства Київ отримав запевнення в необхідності продовжувати співпрацювати, проводити реформи тощо та інші політично-дипломатичні реверанси, які жодну сторону ні до чого не зобов'язували. До

речі, ПДЧ на Бухарестському саміті, що відбувся у квітні 2008-го, не отримала і Грузія, яка вже через чотири місяці відчула «перший подих» неорданської імперії.

Слова Путіна про Україну сприйняли 2008 року як чорний гумор, недоречно погрозу, а дехто – як журналістську побрехеньку. А в Москві вже на повну працювала машина з дестабілізації ситуації в нашій державі, писалися сценарії, проводилися військові навчання. Але кому могло спасти на думку, що Росія нападе на Україну?! Жоден впливовий український політолог цього не припускав. А тим часом російська дипломатія доклала максимум зусиль, аби переконати Захід, що Києву та Тбілісі не місце в НАТО. Упоравшись із цим завданням, у Кремлі почали готувати армію до активних дій проти цих держав.

Ворог як цемент системи

Захоплення Криму й перетворення його на «непрístupну фортецю» та війна на Донбасі стали наступними віхами в боротьбі за імперію. Відомий політолог, старший науковий співробітник Брукінгського інституту Лілія Шевцова в інтерв'ю «Українській правді» пояснює, що система, на якій нині тримається влада в Москві, збудована на принципі гуртування проти зовнішнього ворога.

До речі, вона переконує, що застосування такої системи ухвалили ще до початку українських подій – у 2012–2013 роках. Російське суспільство сьогодні не розвивається, а протистоїть. Вороги й війна – те, на чому воно тримається. «Я думаю, що Путін уже ніколи не зможе вийти з моделі оточеної фортеці. Він не зможе правити поза межами оточеної фортеці, відчиняючи вікна, допускаючи

певний лібералізм. Адже лібералізм дозволить вийти на поверхню невдоволенню. Путін не зможе вижити в цій ситуації», – вважає Лілія Шевцова. Тож гадати, що він залишить Україну в спокої, навівно. Те, що відбулося в Мінську 12 лютого, – це завершення не війни, а етапу протистояння. Хоча, власне, наступний почався неочікувано швидко – вже за три дні.

Перемир'я на папері

Нагадаємо, у Мінську було підписано два документи. Комплекс заходів із виконання Мінських домовленостей, що його підписали представники контактної групи (України, Росії, ОБСЄ за участю так званих ЛНР та ДНР), і Декларацію, засвідчену лідерами чотирьох держав, яка закликає виконати Комплекс заходів.

Суть нових Мінських домовленостей у тому, щоб з 15 лютого встановити безумовне припинення вогню, що має супроводжуватися відведенням важкої артилерії калібром понад 100 мм на відстань від Мін-

ської лінії для незаконних збройних угруповань і фактичної лінії перебування для збройних сил України на 25 км. Загальна буферна зона сягатиме, отже, 50 км. При цьому буферна зона для реактивних систем залпового вогню становитиме 70 км, для РСЗВ типу «Смерч», «Торнадо» та «Ураган» – 140 км. Підписані домовленості також передбачають звільнення всіх заручників протягом 19 днів. Для відведення важкої артилерії встановлено 14-денний термін, після цього протягом 5 днів мають бути звільнені заручники. Також

має бути запроваджено спільний захист українського кордону за участю представників ОБСЄ. «На другому етапі до кінця року українські прикордонники мають у повному обсязі відновити контроль над українським кордоном», – повідомив Петро Порошенко після переговорів.

Відповідаючи на запитання журналістів про те, чи не йшлося про автономії територій, Президент Порошенко наголосив: незважаючи на жорстке наполягання, на статус автономії захоплених територій українська сторона не погодилася. Він

енню Мінських угоди
кобъемлющее прекращ
Луганской областей У
и. 00 мин. (киевское 10
ужений объема сторона
безопасности шириной м
систем калибром 100 мм
РСЗО и шириной 140 км
и тактических ракет
ктической линии соприко
ваний отдельных районо
т линии соприкосновен
ября 2014 г.
железых вооружений доста
ражения огня и заверш
действовать ОБСЕ при
мониторинг и верификац
ого вооружения со сторо
он всех необходимых т
радиолокационные систе
ида начать диалог и мо
а соответствия
иных «СЗ» армиями оборо
и. Доказаний отсутствия

АРМИЯНСЬК
КРИМ
Новофедорівка
Севастополь
Балаклава

Вісн 5 / 2015 www.viche.info

підкреслив: «Розширення повноважень регіонів України відбуватиметься виключно в рамках конституційних змін щодо децентралізації, на жоден компроміс щодо федералізації ми не пішли». Петро Порошенко зазначив, що соціальні виплати мають бути відновлені на нині окупованих територіях Луганської та До-

нецької областей після «стабілізації ситуації та відновлення державного суверенітету України». Президент також повідомив, що моніторинг за режимом припинення вогню забезпечуватиме місія ОБСЄ. Найближчим часом буде відновлено діяльність спільного центру контролю за виконанням цих домовленостей.

Москва й не намагається спростувати відому сентенцію Отто фон Бісмарка про те, що папір, на якому підписано договір з Росією, дорожчий за саму угоду. Перша критика «Мінська-2» пролунала вже за кілька годин після оприлюднення двох документів.

Дж. Маккейн: скоріше свині навчаться літати, ніж Путін виконуватиме свої обіцянки

Домовленості, досягнуті в Мінську під час зустрічі лідерів країн «нормандської четвірки», є абсолютно слабкими, заявила президент Литви Даля Грибаускайте. «Основна частина рішення (конфлікту. – Ред.) – це контроль за кордонами. Її не було погоджено й не було вирішено. Це означає, що кордон відкритий для проходження будь-яких військових та будь-якого озброєння, – зауважила вона. – Це означає, що рішення абсо-

лютно слабке». До речі, нині ця країна у зв'язку з подіями в Україні відновлює призов до армії.

Водночас впливовий сенатор США Джон Маккейн був лаконічний у висновках: скоріше свині навчаться літати, ніж Путін виконуватиме свої обіцянки. І мав рацію. Бо після оголошення перемир'я російсько-сепаратистські війська, користуючись режимом тиші, сконцентрували значні сили довкола Дебальцевого й почали штурм.

Кількість полеглих українських воїнів у цій нечесній грі досі невідома. Понад сто потрапили в полон.

Узявши Дебальцеве, терористи й росіяни показали, що Мінські домовленості вони використовуватимуть виключно для досягнення своїх цілей, а не миру. Наступним пунктом може стати Маріуполь. Щодня надходить інформація про концентрацію військ у цьому напрямку. Українці поки що й далі втрачають територію.

Чи допоможуть миротворці

Тому Київ вирішив спробувати чи не останню карту для врегулювання конфлікту – запросити миротворців ООН. Утім, ця ідея «напоролася» на недосконалість нинішньої міжнародної системи безпеки. Популярно про це нам розповів **кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка Антон КОРИНЕВИЧ:**

– Навіть якщо наші (дипломати. – Ред.) одразу розпочнуть відповідні процедури, то відправлення миротворців, що є досить серйозною бюрократичною процедурою, забере близько півроку. Стосовно ж самої процедури, то це робиться лише з санкції Ради Безпеки ООН. Саме Радбез, на жаль, є єдиним органом, який відповідає за всі питання миру і безпеки у світі, а отже, й за направлення миротворців. А там є Росія з правом вето. Зрозуміло: якщо концепція миротворців задовольнятиме Україну та Європу і, можливо, представників колишніх радянських республік, але не Росію, то вона її заблокує. Обійти вето Росії не так просто. Єдиний шанс – визнати РФ стороною конфлікту. Якщо держава, що є постійним членом Радбезу ООН, визнається стороною конфлікту, то вона не голосує. Але це досить важка політична гра. Чи готові інші держави визнати Росію стороною конфлікту відкрито? Бо нині про це говорять тільки колишні політики. Наприклад, Жозе Мануель Баррозу, коли був головою Єврокомісії, цього не казав.

Інше питання, яке нині часто порушують українські юристи-міжнародники: Росія взагалі не повинна бути членом Радбезу.

– Але ж вона правонаступник СРСР...

– Так. Але ООН мала прийняти бодай якісь процедурні документи щодо заміни членства СРСР на Росію. Цього зроблено не було. Навіть у Верховній Раді, коли хтось переходить із одного комітету до іншого, приймається якась постанова. Так само й в ООН. Якщо змінюється якийсь член у рамках правонаступництва, то щодо цього має бути документ, а його нема. І про це теж, наскільки я розумію зі слів нашого представника при ООН Юрія Сергєєва, починають говорити. Утім, чи «зіграє» ця карта?

– Якщо ж резолюцію про миротворців таки ухвалить, чи не станеться так, що російські військові ввійдуть до складу майбутнього контингенту?

– Якщо Росію визнають стороною конфлікту, то ООН шукатиме такий шлях формування миротворчої місії, який задовольнить і Росію. Скажімо, без представників її збройних сил, але з контингентом збройних сил Білорусі, Казахстану чи інших, умовно кажучи, дружніх до Росії держав. Але з коментарів, які ми сьогодні чуємо від російських політиків, Росія не бачить сенсу в миротворцях на Донбасі.

А представник РФ при ООН Віталій Чуркін уже заявив, що введення миротворців суперечитиме Мінським домовленостям. Звісно, Росія геть не зацікавлена в контролі кор-

дону «блакитними шоломами». Їй потрібно безперешкодно нарощувати там свою військову присутність і керувати маріонетками. Поки що Москві це вдається. Однак Євросоюз, проковтнувши російську аферу з Дебальцевим, заявив, що наступні порушення перемир'я росіянам не подарують: у разі штурму Маріуполя нову хвилю санкцій буде запроваджено автоматично.

Паралельно США розмірковують над можливістю продавати Києву зброю. Хоча на момент підготовки цього номера «Віча» Білий дім не ухвалив такого рішення, але кількість голосів «за» останнім часом там істотно зросла. Зокрема, держсекретар Джон Керрі, який має травматичний досвід багатогодинного спілкування з російським колегою Сергієм Лавровим, недавно під час дискусії в Сенаті відверто визнав, що втомився від російської брехні про буцімто непричетність РФ до конфлікту в Україні: «Вони вперті у своєму спотворенні реальності та в брехні, називайте це як хочете, щодо їхніх дій в Україні. Брехні в моє обличчя, в обличчя інших у багатьох різних випадках».

Чим завершиться російський блеф на міжнародній арені й воєнне протистояння на Донбасі, поки що невідомо. Утім, розглядаючи ситуацію в Україні з широкою перспективи, можна дійти висновку: «Мінськ-2» – це лише зупинка в конфлікті, а не завершення його «гарячої» фази, й Москва не припинить усіх форм тиску на Київ, сподіваючись підкорити його до такої міри, щоб українська державність стала суто ритуальною.

